

• Ο άνθρωπος της εποχής μας, των ημερών μας έχει απέραντη, θαυμαστή πρόσβαση, προσέγγιση στη γνώση συνεπικουρούμενος από την καλπάζουσα προκοπή της τεχνολογίας, δηλαδή του συνόλου των επιτευγμάτων του ανθρώπου στον τεχνικό τομέα.

Πραγματοποιεί διαστημικά ταξίδια, που άλλοτε ήταν υπόθεση της φαντασίας. Δεν πρόφρασε φευ να επισκεφτεί το συνειδέναι, τη συνειδησή του, την αντίληψη του έξω κόσμου σε σχέση με το εγώ. Η ηθική υπόσταση του ανθρώπου του καιρού μας, κατά κανόνα, παραμένει χέρσο χωράφι.

Με πόνο, θλίψη, βαθιά λύπη παρατηρούμε στις ημέρες μας «μορφωμένους» (τα πιο έντονα εισαγωγικά) με ύψιστες θέσεις στην πυραμίδα της μόρφωσης να ψεύδονται ασυστόλως και με επίπλαστη, προσποιητή, ψεύτικη επιχειρηματολογία να υπερασπίζονται το τέλμα των Πανεπιστημίων της χώρας μας! Μία ζωφόρος δεν μπορεί ποτέ να είναι αληθινή, γιατί ο γλύπτης δεν αποκάλυψε τίποτε από την εσωτερική πραγματικότητα των προσώπων. Ολόκληρη η εποχή μας κρύβεται μέσα στον άνθρωπο!!!

Η ποίηση στη διεθνή δημιουργία έδωσε και θα δώσει κλασικά έργα, άριστα πρότυπα του είδους, αξεπέραστα, μοναδικά. Τι θα βρούμε σ' αυτά; π.χ. στην κλασική λογοτεχνία, την κλασική ποίηση; Απαύγασμα, λάμψη, που υπερβαίνει τα σύνορα του ιστορικού χρόνου και του κοινωνικού χώρου. Το κλασικό έργο είναι έργο ολοκληρωμένο σε πρόσωπα, καταστάσεις, θέσεις. Αγκαλιάζει από τα ύψη, από υψηλό σημείο και το μάτι του υπιπέτη δημιουργού, μάτι αετού της Πίνδου, στην εποπτεία του κόσμου.

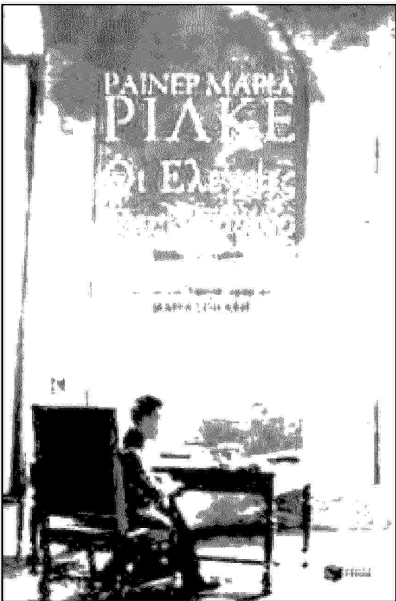
Η άριστη, η αξεπέραστη, η ανυπέρβλητη κλασική ποίηση δεν προσρίζεται για ρηχές δεξιότητες, κοσμικές εκδηλώσεις σε μεγάλους χώρους με πολλούς προσκεκλημένους «προς το θεαθηνά» με σκοπό την επίδειξη. Η κλασική ποίηση στοχεύει το συνειδέναι, τη συνείδηση, την ξεκάθαρη αίσθηση που έχει κανείς για την κρισιμότητα κατάστασης, θέματος κλπ. Είναι προσβάσιμη, δηλαδή σ' αυτή, στο χώρο της μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση, προσέγγιση, πλησίασμα; Σαφέστατα, ναι, όταν διαθέτει πραγματική πνευματική καλλιέργεια, κατέχει γνώσεις και έχει ήθος, ποιότητα χαρακτήρα. Αυτό δεν συμβαίνει μόνο στην κλασική λογοτεχνία, ποίηση, αλλά σε όλες τις περιοχές των καλών τεχνών: ζωγραφική, χορό, μουσική, αρχιτεκτονική, γλυπτική, χαρακτική, κλπ.

ΡΑΪΝΕΡ ΜΑΡΙΑ ΡΙΛΚΕ Οι Ελεγείες του Ντουίνο

(Δίγλωσση έκδοση)

Μετάφραση – Σχόλια – Επίμετρο: ΜΑΡΙΑ ΤΟΠΑΛΗ

► Του ΙΩΑΝΝΗ Γ. ΘΕΟΧΑΡΗ, τ. Λυκειάρχη

Όπου εκ προοιμίου υπάρχουν οι γνωστικές προϋποθέσεις, αυτές που σχετίζονται με τη γνώση, το σύνολο των πληροφοριών που αποκτά κανείς για τον κόσμο και τα πράγματα, και απουσιάζουν, λείπουν οι ηθικές προϋποθέσεις για πρόσβαση σε κάθε είδος κλασικό έργο, η ψυχική αναβάθμιση, βελτίωση, προώθηση του ψυχισμού σε υψηλότερη θέση ανθρωπιάς, δηλαδή συμπεριφοράς, στάσης που ταυριάζει σε αληθινό, σε ψυχικά καλλιεργημένο άνθρωπο, παραμένει μείζον πρόβλημα!

Στα κλασικά λογοτεχνικά έργα ο δημιουργός άνθρωπος σκορπίζει αρκετούς στοχασμούς με τη μαγεία της τέχνης του λόγου. Γλώσσα, ποίηση, ύφος προσωπικό και η συνισταμένη του ύφους της εποχής καθλώνουν τον δημιουργικό αναγνώστη. Θαυμασμός η πρώτη συνάντηση αναγνώστη με το κλασικό έργο, δηλαδή κατάληξη ή ευχαρίστηση από κάτι το θαυμάσιο. Τα πράγματα ανεβαίνουν στη

συνειδησή μας και προχωρούν στις συμπεριφορές μας με τον καιρό, με την πάροδο, το πέρασμα του χρόνου. Αυτό δεν γίνεται στη φύση; Ο σπόρος π.χ. του σιταριού όταν πέσει στη γη, την καλλιεργημένη γη, με τον καιρό βλαστάνει νέο φυτό, μεγαλώνει και τέλος γίνεται στάχυς, καρπός, για θερισμό! Τα μυστικά του κλασικού έργου και της κλασικής ποίησης αποσφραγίζει ο ιδανικός αναγνώστης. Από τις λαμπρές εκδόσεις «ΠΑΤΑΚΗ» κυκλοφορεί το κορυφαίο έργο «Οι

Ελεγείες του Ντουίνο» του Ράινερ Μαρία Ρίλκε, δίγλωσση έκδοση. Μετάφραση, σχόλια, επίμετρο ΜΑΡΙΑ ΤΟΠΑΛΗ. Απρίλιος 2011. Σελίδες 416. Σειρά: Ξένη Ποίηση. Διευθυντής σειράς: Χάρης Βλαβιανός.

Ο Ράινερ Μαρία Ρίλκε (Γράγα 1875 – Μοντρέ 1926) είναι ευρύτατο γνωστό τόσο για το ποιητικό έργο του όσο και για τα δοκίμιά του, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζει το κλασικό πλέον «Γράμμα σε έναν νέο ποιητή». Η επίδραση που άσκησε η ποίησή του στη διαμόρφωση, αλλά και εξέλιξη της σύγχρονης γερμανικής ποίησης, αλλά και της ευρωπαϊκής λογοτεχνίας εν γένει, είναι σημαντικότερη και ανιχνεύεται στο έργο μεγάλων ποιητών, όπως του Πάουλ Τσέλαν, του Μπόρις Πάστερνικ, της Μαρίας Τσβετάνεβα και του Γ.Χ. Ωντεν.

Παραθέτω τα περιεχόμενα του λαμπρού έργου «Οι Ελεγείες του Ντουίνο» σε μετάφραση, σχόλια,

επίμετρο Μαρίας Τοπάλη, διότι συνθέτουν το σκαρίφημα της όλης προσφοράς.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1) Οι ελεγείες του Ντουίνο.
- 2) Σημειώσεις.
- 3) Επιστολή προς Βίτολντ Χούλεβιτς.
- 4) Επίμετρο της μεταφράστριας.
- 5) Ενδεικτική βιβλιογραφία.

Ο Ρίλκε στην επιστολή του προς τον Βίτολντ Χούλεβιτς γράφει και τα εξής:

«Στις Ελεγείες κατάφαση της ζωής και κατάφαση του θανάτου αποδεικνύονται ένα. Η παραδοχή του ενός αλλά όχι του άλλου θα αποτελούσε παρακώλυση, που θα απέκλειε εντέλει κάθε έννοια απεριόριστου – αυτό είναι το βίωμα και η πανηγυρική διατύπωση των Ελεγείων. Ο θάνατος είναι η αθέατη σε μας πλευρά της ζωής, αυτή που έχει αποτρέψει το πρόσωπο: οφείλουμε να επιχειρήσουμε τη μεγαλύτερη δυνατή συνειδητότητα της ύπαρξής μας, που (με φυσικότητα) ανοικεί και στους δύο αυτούς τομείς με τα δυσδιάκριτα μεταξύ τους όρια, τρέφεται ανεξάντλητα και από τους δύο...».

Για να πάρουμε μια κάποια γεύση από το έργο του Ράινερ Μαρία Ρίλκε «Οι Ελεγείες του Ντουίνο» σε μετάφραση Μαρίας Τοπάλη παραθέτω ένα απόσπασμα από την αρχή της Πέμπτης Ελεγείας.

Η Πέμπτη Ελεγεία
Αφιερωμένη στην κυρία Χέρτα Καϊνίχ

Όμως ποιοι ναί, για πες μου, οι Ταξιδευτές, τούτοι οι λίγο πιο φειγάλιοι κι απ' τους ίδιους εμάς, πειστική να τους στύβει, από νωρίς, προς τι, αλήθεια, προς τι, μια θέληση που δεν χορταίνει ποτέ; Παρά τους στραγγίξει, τους κάμπτει και τους περισφίγγει, τους στροβιλίζει, ψηλά τους πετά και τους πιάνει ξανά, σάμπως ο αιθέρας γυαλί κι αλειμμένος με λάδι, γλιστρούν στο λιωμένο χαλί, το φθαρμένο από τους δικούς τους ατέλειωτους πήδους, αυτό το χαμένο χαλί μες στο σύμπαν. Βαλμένο εκεί σαν τσιρότο, σάμπως να είχε πληγώσει τη γη ο ουρανός στα προάστια. Δεν προλαβαίνουν να φτάσουν και να, πάλι όρθιοι, σειρά τους: μέγα πρωτόγραμμα της ετοιμότητας... άρχισε κιόλας, ξανά, τους δυνατότερους άντρες, τους στροβιλίζει γι' αστέιο, μια λαβή που διαρκώς επανέρχεται, όπως ο Αύγουστος ο Δυνατός στο τραπέζι ένα πιάτο από κασσίτερο...» (σελ. 41)

Στο επίμετρο της μεταφράστριας Μαρίας Τοπάλη διαβάζουμε και τα εξής:

«Η συγγραφή των Ελεγείων του Ντουίνο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 1912 στον πύργο του Ντουίνο, στις απόκρημνες ακτές της Αδριατικής, όπου ο Ράινερ Μαρία Ρίλκε (1875-1926) φιλοξενοούνταν από την πιστή του φίλη, αριστοκράτισσα Μαρί Φον Τουρν ουντ Τάξις – Χοενλόχ (Marie von Thurn und Taxis – Hohenlohe), στην οποία χάρισε το έργο όταν αυτό ολοκληρώθηκε...» (σελ. 127).

«Οι Ελεγείες του Ντουίνο» αποτελούν μαζί με τα Σονέτα στον Ορφέα, το κορυφαίο έργο του Ράινερ Μαρία Ρίλκε, που βιοματικά και ώριμα ξετυλιγόταν μέσα του για δέκα ολόκληρα χρόνια (1912-1922). Όλα υφαίνονται γύρω από δύο κεντρικές μορφές: Τον άγγελο και τον νεαρό νεκρό. Ο Ρίλκε καταδεικνύει την αδυναμία και την ανάγκη να απελευθερωθεί ο άνθρωπος από τα δεσμά της πραγματικότητας. Η απόδοση της Μαρίας Τοπάλη: εναργής, γοητευτική, άρτια. Αποτελεί σταθμό στη βαθύτερη επικοινωνία μας με το κορυφαίο έργο.

